

О'YIN TEXNOLOGIYALARI ORQALI MATEMATIKA DARSLARIGA QIZIQISHNI ORTTIRISH METODOLOGIYASI

Botirova M.B.

Toshkent iqtisodiyot va pedagogika instituti o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: tafakkur, o'yin, rol, matematik estafeta, ko'nikma malaka, zanjir, tadqiqotchi, raqobat.

Ключевые слова: мышление, игра, роль, математическая эстафета, навык-квалификация, цепочка, исследователь, соревнование.

Key words: thinking, game, role, mathematical relay, skill qualification, chain, researcher, com-petition.

O'quvchilar uchun boshlang'ich maktabda keyingi o'qitish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalar shakllantiriladi va u akademik litseylarda shakllanib boradi. Tafakkur shakllari rivojlanmoqda, bu esa kelajakda yosh avlodni rivojlanishiga, ilmiy bilimlar tizimini o'zlashtirishga hissa qo'shadi. Bola maktabgacha ta'limdan keyin ko'p qiyinchiliklar va o'zgarishlar bilan boshlang'ich maktabga boradi va bosh rol ta'lim faoliyatini egallaydi, lekin ular uchun o'yin faoliyati hali ham dolzarbligicha qoladi. Shuning uchun bu borada ayniqsa uning kognitiv qiziqishini oshirish davri muhimdir. Maktab va litsey davrida olib boriladigan didaktik faoliyat o'quvchining kelajak bilim salohiyatini belgilab beradi.

Matematika ta'lim texnologiyasining innovatsion modeli – bu belgilangan vaqtda va mavjud sharoitda belgilangan maqsadni amalga oshirish va bashorat qilingan o'quv natijalariga erishishni kafolatlaydigan ta'limning eng maqbul shakli, vositasi, usuli, metodikasi va texnologiyasining majmuidir [1].

Ta'lim texnologiyasining innovatsion modeli quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- ▶ Matematika fanini o'qitish maqsadlarini aniq belgilash;
- ▶ o'quv fani nazariy va amaliy materialni tanlash hamda uni o'quvchilarga yetkazishning yo'llarini aniqlash;

- 1) bolalarni o'yin mazmuni bilan tanishtirish, foydalanilganini ko'rsatishdidaktik material;
- 2) o'yin qoidalarini tushuntirish, esa ushbu qoidalarning majburiy bajarilishiga e'tibor qaratish;
- 3) o'yin faoliyati;
- 4) kattalarning o'yindagi rolini aniqlash;
- 5) o'yin natijalarini sarhisob qilish, uning samaradorligini tahlil qilish.

Hech kimga sir emaski, ko'plab bolalar matematikani o'rganishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Darsda didaktik o'yinlarni qo'llash matematika nafaqat maktab-litsey o'quvchilarining kognitiv qiziqishini oshiradi, balki va ularning mustaqilligi, tashabbuskorligi, malakasini oshirishga yordam beradi. Jamoada ishlash va o'z nuqtai nazarini himoya qilish qobiliyatini shakllantiradi. Qiziqishli va g'ayratli bolalar o'quv materiali, bilim, ko'nikma va malakalarni mashq qilish, erishish metamavzu natijalarini osonroq o'rganadilar. Didaktik o'yinlar o'yinlarni kiritish matematika o'qitishda lahzalar bilim olish jarayonini aylantiradi qiziqarli, hayajonli harakat, charchoqni bartaraf etishga yordam beradi va diqqatni jamlashga yordam beradi.

Biz o'qituvchilar uchun matematik didaktika ro'yxatini o'z ichiga olgan boshlang'ich maktab o'yinlari, ularning batafsil tavsifi va darsda qo'llanilishining maqsadi haqida ko'rsatmalar ishlab chiqdik. Biz maktablarda foydali bo'lgan mualliflik didaktik o'yinlariga misollar keltiramiz, ularni boshlang'ich matematika o'qitish jarayoniga kiritish muhim vazifalardan biridir.

«Matematik estafeta» didaktik o'yini jamoaviy muammolarni hal qiluvchi raqobat o'yini hisoblanadi. Maqsadlar orqali barcha o'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qilish, o'yin va raqobat faoliyatining elementlari, intellektual rivojlanish o'quvchilarning qobiliyatlarini, e'tiborini, aqlini, xotirani rivojlantirishini, jamoada ishlash qobiliyatini, mas'uliyat hissini tarbiyalashdir. Har bir qatorda tuzilgan misollardagi harakatlar yoki bir misolda qancha o'quvchi bo'lsa, shuncha misol bo'lishi kerak. Har bir qatordagi talaba bitta harakatni bajaradi, javobni yozadi va kartani yonidagi o'quvchiga uzatadi. Uning ichida navbat, ikkinchi harakatni tugatgandan so'ng, kartani uzatadi keyingisi va hokazo. Birinchi stolga oxirgi stoldan karta o'tkaziladi. Bunday holda, har bir o'quvchi bitta harakat yoki bitta vazifani bajarishi kerak. Harakatlarning to'g'riligidan butun jamoaning muvaffaqiyatiga bog'liq.

«Matematik zanjir» didaktik o'yini - bu o'yin og'zaki sanash va matematik hisoblashni rivojlantirishga asoslangan ko'nikmalardan iborat. Maqsadlar: mantiqiy fikrlashni rivojlantirish, tahlil qilish qobiliyati va tizimlashtirish,

jamoada tezda qaror qabul qilish va ishlash qobiliyati; mas'uliyat hissini tarbiyalash. Tavsif: o'quvchilarga bir qator misollar beriladi, bu erda yechilgan misolga javob topilgan raqam keyingisining boshlanishi. O'quvchilar uchun topshiriq: 1) matematika mavzularidan biri matematik zanjiri uchun vazifalar tizimini ishlab chiqish. O'yin texnologiyalarini ishlab chiqish va ulardan foydalanish metodologiyasini o'rganish, boshlang'ich sinflarda matematika darslarida vositalaridan biri hisoblanadi.

Ko'rib chiqilgan o'yin texnologiyalarini qo'llash bolalarning nafaqat darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularning fan bo'yicha malakasini sezilarli shakllantirib, metodologik bilimlarini chuqurlashishiga, kelajakda kasb tanlashga bo'lgan motivlarini oshirishga olib keladi.

Adabiyotlar:

1. J.G'.Yo'ldoshev, S.A.Usmonov "Pedagogik texnologiya asoslari" Toshkent. O'qituvchi 2014 yil.
2. Tojiyev, M., Barakaev, M., Xurramov, A., Matematika o'qitish metodikasi // O'quv qo'llanma. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016. – 328 b.
3. Tojiyev, M., Ziyomuhamedov, B., Usmonov, B. Sh., Xurramov, A. J., O'qituvchi faoliyatini loyihalash // Monografiya. – Toshkent: TURON-IQBOL, 2017.– 246
4. Alixonov S. «Matematika o'qitish metodikasi». T., «O'qituvchi» 2019 yil.
5. Alixonov S. « Matematika o'qitish metodikasi » Qayta ishlangan II nashri. T.,«O'qituvchi» 2017 yil.
6. Matematikadan masalalar to'plami. B.Skanavi. 2018
7. Elektron ta'lim resurs: www.ziynet.uz.

РЕЗЮМЕ

Matematika darslarini tashkil etishda bolalarda qiziqish uyg'otish muhim ahamiyatga ega. Qiziqishni rivojlantirishning eng samarali vositalaridan biri - didaktik o'yindir. Ushbu maqolada matematika darslarida didaktik o'yinlardan foydalanishning mazmuni va uning afzalliklari haqida so'z borgan.

РЕЗЮМЕ

Методика повышения интереса к урокам математики через игровые технологии. Пробуждение интереса у детей важно при организации уроков математики. Одним из наиболее эффективных средств развития интереса является дидактическая игра. В данной статье говорится о содержании и преимуществах использования дидактических игр на уроках математики.

SUMMARY

Methodology of increasing interest in mathematics lessons through game technologies Arousing interest in children is important in organizing mathematics lessons. One of the most effective means of developing interest is a didactic game. This article talks about the content and advantages of using didactic games in mathematics lessons.